

ADAPTAČNÍ PLÁN MATEŘSKÉ ŠKOLY RATIBOŘSKÉ HORY

Účinnost od: 1. 9. 2026

Vydala: Věra Packová, ředitelka MŠ

1. Účel adaptačního plánu

Adaptační plán Mateřské školy Ratibořské Hory je určen dětem, které nově nastupují do mateřské školy, a jejich zákonným zástupcům.

Jeho cílem je usnadnit dítěti přechod z rodinného prostředí do prostředí mateřské školy, podpořit jeho pocit bezpečí a jistoty a vytvořit podmínky pro postupné navázání důvěry k pedagogům, ostatním zaměstnancům školy a dětem.

Nástup do mateřské školy představuje pro dítě významnou životní změnu. Dítě se seznamuje s novým prostředím, denním režimem, pravidly, větším kolektivem dětí a novými dospělými osobami. Zároveň se postupně učí zvládat odloučení od rodičů a větší míru samostatnosti.

Každé dítě reaguje na tuto změnu jiným způsobem. Délka a průběh adaptace proto nejsou u všech dětí stejné.

Základním principem naší mateřské školy je:

Spokojené dítě, které se ve školce cítí bezpečně.

Proto při adaptaci respektujeme individualitu dítěte, jeho věk, temperament, dosavadní zkušenosti, rodinné prostředí a aktuální potřeby.

2. Základní principy adaptace

Při adaptaci dítěte vycházíme zejména z těchto zásad:

- individuální přístup ke každému dítěti,
- respektování jeho aktuálních potřeb a možností,
- postupné seznamování s prostředím mateřské školy,
- vytváření bezpečného a předvídatelného prostředí,
- citlivý a empatický přístup pedagogických pracovníků,
- jednotný a srozumitelný přístup dospělých,
- postupné prodlužování pobytu dítěte podle toho, jak dítě pobyt zvládá,
- pravidelná komunikace mezi rodiči a pedagogy.

Adaptační režim je intenzivně využíván především na začátku školního roku, zejména v průběhu měsíce září. Stejný přístup je však uplatňován při nástupu nového dítěte kdykoliv v průběhu školního roku.

3. Adaptace začíná ještě před nástupem dítěte

Snažíme se, aby první den docházky nebyl zároveň prvním setkáním dítěte s mateřskou školou.

Podle možností školy mají rodiče a děti možnost:

- navštívit mateřskou školu před nástupem;
- seznámit se s prostředím školy a školní zahrady;

- poznat budoucí učitelky;
- prohlédnout si třídu, šatnu, sociální zařízení a další prostory;
- získat základní informace o průběhu dne v mateřské škole;
- sdělit pedagogům důležité informace o dítěti, jeho potřebách, zvyklostech a případných obavách.

Cílem těchto setkání je, aby dítě při nástupu přicházelo alespoň do částečně známého prostředí.

4. Doporučený průběh adaptace

Níže uvedený postup je orientační. Konkrétní průběh vždy přizpůsobujeme potřebám dítěte a možnostem mateřské školy.

1. fáze – seznámení

Dítě se seznamuje s prostředím mateřské školy, pedagogy, ostatními dětmi a režimem třídy.

Je vhodné, aby první pobyty dítěte byly kratší.

Pedagog sleduje zejména:

- jak dítě reaguje na nové prostředí;
- zda přijímá kontakt s učitelkou;
- zda dokáže navázat kontakt s ostatními dětmi;
- zda se zapojuje do hry;
- jak reaguje na odloučení od rodiče;
- jak zvládá základní režimové situace.

2. fáze – krátký samostatný pobyt

Dítě zůstává v mateřské škole bez rodiče po kratší dobu.

Podle toho, jak situaci zvládá, může být pobyt postupně prodlužován.

Není cílem prodlužovat pobyt za každou cenu. Důležitější, než délka pobytu je, aby dítě získávalo zkušenost:

„Rodič odejde, ale vždy se pro mě vrátí.“

3. fáze – dopolední pobyt

Po zvládnutí kratších pobytů dítě postupně zůstává během dopoledního programu, svačiny, pobytu venku a následně také oběda.

4. fáze – pobyt po obědě

Dítě odchází domů po obědě.

Tato fáze může podle potřeb dítěte trvat několik dní i déle.

5. fáze – odpočinek v mateřské škole

Pokud dítě bezpečně zvládá dopolední pobyt a pobyt bez rodiče, může začít zůstávat také na odpolední odpočinek.

Učitelka dítěti pomáhá seznámit se s novou situací a vytváří mu podmínky pro klidný odpočinek.

Dítě není nuceno usnout. Respektujeme jeho individuální potřebu spánku a odpočinku v rámci organizačních možností školy.

6. fáze – běžná docházka

Po zvládnutí předchozích kroků dítě přechází do běžného režimu docházky.

Také po ukončení adaptačního období pedagogové nadále sledují jeho psychickou pohodu, vztahy s ostatními dětmi a celkové začlenění do kolektivu.

5. Když adaptace trvá déle

Některé děti zvládnou vstup do mateřské školy během několika dnů, jiné potřebují několik týdnů.

Obojí je v pořádku.

Za běžné adaptační projevy lze zejména v prvních dnech považovat například:

- pláč při příchodu;
- zvýšenou potřebu blízkosti dospělého;
- odmítání jídla;
- obtíže při usínání;
- únavu;
- podrážděnost;
- dočasné změny chování doma;
- menší chuť komunikovat o školce;
- zvýšenou potřebu rodičovské pozornosti.

Pedagogové průběžně komunikují s rodiči a společně vyhodnocují, co dítěti pomáhá.

Pokud jsou obtíže dlouhodobé nebo velmi intenzivní, domluví pedagogové se zákonnými zástupci individuální postup. V případě potřeby může škola doporučit konzultaci se školským poradenským zařízením nebo jiným odborníkem.

6. Co mohou rodiče udělat před nástupem dítěte

Rodičům doporučujeme, aby ještě před nástupem do mateřské školy dítě postupně připravovali na větší samostatnost.

Pomoci může například:

- umožňovat dítěti kontakt s dalšími dětmi;
- navštěvovat dětská hřiště, herny nebo jiné dětské kolektivy;
- umožnit dítěti krátkodobý pobyt bez rodiče například u prarodičů nebo jiné blízké osoby;
- mluvit s dítětem o školce pozitivně a přirozeně;
- přibližovat dítěti, jak bude den ve školce probíhat;
- podporovat dítě v sebeobsluze;
- nastavovat doma jednoduchá a srozumitelná pravidla;
- podporovat pravidelný denní režim.

7. Doporučení rodičům během adaptačního období

Připravujte dítě pozitivně

O školce mluvte klidně a přirozeně. Nestrašte dítě školkou ani ji nepoužívejte jako hrozbu.

Nevhodné jsou například výroky typu:

„Počkej, ve školce tě naučí.“

„Tam už ti nikdo pomáhat nebude.“

„Jestli budeš zlobit, nechám tě tam.“

Dodržujte domluvený čas

Řekněte dítěti srozumitelně, kdy přijdete.

Pro malé dítě jsou vhodnější konkrétní orientační body než hodiny:

„Přijdu po obědě.“

„Přijdu, až si odpočinete.“

Domluvený čas se snažte dodržet.

Loučení zbytečně neprodlužujte

Loučení má být laskavé, ale jednoznačné.

Dítě ujistěte, že se vrátíte, rozlučte se a následně odejděte.

Opakované vrácení do třídy může dítěti situaci ztěžovat.

Nelžete dítěti

Neodcházejte tajně ve chvíli, kdy se dítě nedívá.

Dítě potřebuje získat důvěru, že to, co mu rodič řekne, skutečně platí.

Důvěřujte pedagogům

Pláč při předávání dítěte nemusí znamenat, že dítě pláče po celou dobu pobytu.

Řada dětí se krátce po odchodu rodiče uklidní a zapojí se do činnosti.

V případě, že dítě situaci dlouhodobě nezvládá nebo je výrazně rozrušené, pedagog kontaktuje rodiče.

Dopřejte dítěti po školce klid

Začátek docházky může být pro dítě psychicky i fyzicky náročný.

Po návratu domů proto může potřebovat více klidu, odpočinku a blízkosti rodiče.

8. Co by mělo dítě před nástupem do MŠ postupně zvládat

Následující dovednosti jsou doporučením, nikoliv podmínkou přijetí dítěte do mateřské školy.

Každé dítě se vyvíjí individuálně.

Sebeobsluha a samostatnost

Je vhodné dítě postupně vést k tomu, aby:

- se orientovalo při používání toalety;
- umělo si umýt a utřít ruce;
- spolupracovalo při oblékání a svlékání;
- pokoušelo se samo oblékat jednoduché části oblečení;
- poznalo své osobní věci;
- jedlo lžící;
- sedělo během jídla u stolu;
- pilo z běžného hrnečku;
- dokázalo si říci o pomoc;
- reagovalo na jednoduché pokyny;
- uklízelo po sobě hračky a pomůcky.

Komunikace

Je vhodné podporovat dítě v tom, aby:

- dokázalo vyjádřit své základní potřeby;
- umělo požádat o pomoc;
- reagovalo na své jméno;
- rozumělo jednoduchým pokynům;
- dokázalo navázat přiměřený kontakt s dospělým.

Hrubá motorika

Dítě by mělo mít možnost pravidelně rozvíjet zejména:

- chůzi,
- běh,
- chůzi po schodech,
- skok,
- pohyb v nerovném terénu,
- hry s míčem,
- přirozený pohyb venku.

Jemná motorika

Doporučujeme podporovat například:

- stavění z kostek,
- skládání a rozebírání předmětů,
- manipulaci s drobnými předměty přiměřenými věku,
- modelování,
- navlékání,
- kreslení a malování,
- práci s různými výtvarnými a pracovními materiály.

9. Co potřebujeme vědět od rodičů

Abychom mohli dítěti při adaptaci co nejlépe pomoci, potřebujeme od rodičů pravdivé a aktuální informace.

Je vhodné pedagogům sdělit zejména:

- jak dítě snáší odloučení,
- zda již někdy pobývalo bez rodičů,
- jaké má výraznější obavy nebo strachy,
- co dítě obvykle uklidňuje,
- jak komunikuje své potřeby,
- jaké má stravovací návyky,
- jak je zvyklé odpočívat,
- jak zvládá sebeobsahu,
- zda v poslední době neprošlo významnou změnou nebo náročnou životní situací,
- další informace, které mohou ovlivnit jeho pobyt v mateřské škole.

Sdělené informace slouží k lepšímu porozumění dítěti a k nastavení vhodné podpory.

10. Pravidla při pobytu rodiče v mateřské škole

Pokud je součástí dohodnuté adaptace krátkodobá přítomnost zákonného zástupce v mateřské škole, platí tato pravidla:

- do školy vstupuje pouze osoba bez příznaků infekčního onemocnění,
- rodič respektuje provozní a hygienická pravidla školy,
- řídí se pokyny pedagogických pracovníků,
- pokud je dítě v danou chvíli v péči rodiče, odpovídá rodič za jeho bezpečnost,
- rodič nezasahuje do vzdělávací práce pedagoga,
- respektuje soukromí ostatních dětí a jejich rodin,
- bez souhlasu školy nepořizuje fotografie ani videozáznamy ostatních dětí.

Konkrétní podoba a délka přítomnosti rodiče ve třídě je vždy předem dohodnuta s pedagogem s ohledem na potřeby dítěte, ostatních dětí a organizaci provozu školy.

11. Spolupráce rodičů a mateřské školy

Úspěšná adaptace je společným procesem dítěte, rodiny a mateřské školy.

Od pedagogů mohou rodiče očekávat:

- laskavý a respektující přístup,
- podporu dítěte při zvládání odloučení,
- pravidelnou zpětnou vazbu,
- individuální přístup,
- diskretnost,
- otevřenou komunikaci,
- snahu společně hledat vhodné řešení případných obtíží.

Od rodičů očekáváme:

- otevřenou komunikaci,
- předávání důležitých informací o dítěti,

- respektování dohodnutého postupu,
- důvěru v pedagogy,
- dodržování provozních pravidel školy,
- jednotný a předvídatelný přístup vůči dítěti.

12. Individuální adaptační plán

Pokud běžný adaptační režim dítěti nevyhovuje, mohou se zákonní zástupci a pedagogové dohodnout na individuálním postupu.

Individuálně lze upravit například:

- délku prvních pobytů,
- dobu příchodu,
- postupné prodlužování docházky,
- dobu odchodu po obědě,
- zařazení odpoledního odpočinku,
- způsob ranního předávání dítěte,
- podpůrné rituály,
- další opatření, která dítěti pomohou získat pocit bezpečí.

Průběh adaptace je průběžně vyhodnocován a podle aktuálních potřeb dítěte může být změněn.

13. Závěrečné ustanovení

Adaptační plán není pevně stanoveným harmonogramem, který musí každé dítě absolvovat stejným způsobem.

Každé dítě je jiné a každé má právo na svůj vlastní čas potřebný k adaptaci.

Jednotlivé kroky mohou být podle aktuální situace zkráceny, prodlouženy, pozměněny nebo zcela vynechány.

Vždy je však zachována zásada individuálního přístupu k dítěti a spolupráce zákonných zástupců s pedagogy mateřské školy.

Adaptační plán je otevřeným dokumentem a může být podle zkušeností školy, potřeb dětí a aktuálních podmínek průběžně upravován.

Mateřská škola Ratibořské Hory

Datum účinnosti: 1. 9. 2026

Zpracovala: Bc. Kristýna Strassová, Jaroslava Fišerová

Adaptační plán byl projednán a odsouhlasen na pedagogické radě dne 24. 8. 2026.